

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE LEGE. || ET OBITER DE LIBERTATE CHRISTIANA
ASERTIONES THEOLOGICAE, AD PROMAM
studiorum renouationem Anni 1573. in disputationem
proposenda in Archiepiscopali Collegio Societatis ...**

**Broich, Willem von dem
Lupsius, Johann**

Moguntiae, 1573

Variae partitiones legis humanæ. Cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46889)

li enim lege, vt dictum est, humana deriuatur, aut igitur naturalis non est utilis, quod in Dei iniuriam redundat, aut humana suam quoq; utilitatem habet.

39. **PORRO** autem non vno modo, secundum omnem sui partem à naturali oritur, partim enim ita vt radices in eam agat, partim vt materiam ab ea subministratam certa ratione definiendam assumat. Nam quia malum nullum debet abire impune, idcirco statuit omnes Reipub. perturbatores supplicio afficiendos; Et quoniam fures aliqua pena multandi, decreuit illis apud plerasq; gentes suspendium.

40. **O P O R T E T** ergo vel præluceat naturalis, humana, vel præbeat illi definitionis materiam, ita preparatam, vt verset eam pro arbitrio, & quam volet formam illam induat, circumstantijs tamen diligenter examinatis. Quemadmodum (vt ad superiora aliud exemplum adijciatur) postquam natura decreuit vindictam de peccato sumendam, relinquit hominum arbitrio, vt ieiunio, vel oratione, aut elemosynarum largitione id fiat. Quod si lege humana ad vnum è tribus astringenda sit, sanè considerare oportebit, quid horum magis auaro quadret, quid libi dinoso, quid pigro & inertis. Quia in re etiam natura nos instruit. Quis enim non iudicat primo largitionem, secundo abstinentiam, tertio laborem cæteris grauiorem videri? Nullum non subibit tenax laborem, dummodo liceat illi thesaurum integrum retinere, contra qui hoc sibi propositum habet, vt cupiditates suas explicat, omnia profundit, & labores graues non recusat, spe maioris voluptatis explenda. De omnibus alijs ita iudices licet.

41. **I A M** quoniam omne quod ab alio ortum habet, necesse est cum eo quoq; conuentionem quandam & congruentiam habeat: quod & perpetuo accidit ijs quæ referuntur ad finem: Lex humana vt omnibus suis numeris absoluat, vt qualitatibus suis ornatur, erit honesta, iusta, ita sub facultate naturæ, vt non abhorreat à consuetudine patriæ, temporibus locisq; accommodata, necessaria & interim utilis, perspicua, communi cuius utilitati scripta, & vt breuiter tribusq; vt dici solet, verbis rem absoluamus, religioni congruet, disciplina conueniet, saluti proficiet. Sic enim & summa Regula, id est, legi diuinæ, & propria proximæq; hoc est, naturali, & fini, ad quem destinatur, respondebit.

Varia partitiones legis humanæ. Cap. 6.

42. **S E C A T V R** autem variè lex humana secundum ea quæ naturæ eius insunt, nempe quod à naturali deriuatur, quod ad publicum commodum spectet, quod à principe constituatur, quod actiones humanas dirigat.

43. **I V X T A** primū enim dicimus leges alias esse iuris gentiū, alias vero iuris ciuilit.

44. *IURIS* gentium sunt, quæ ad legem naturalem relatæ conclusionis rationem habent. *Iuris* ciuiliis vero, quæ vniuersale pronuntiatum ad certum aliquem modum astringunt.

45. *IVXTA* secundum, Alias esse Ecclesiasticas, alias, vt ita dicam, prophanas; quæ partim sunt politicae, siue ciuiles, partim *στρατιωτικοί* siue militares.

46. *IVXTA* tertium, alias ab vno esse Monarcha, alias à pluribus vno dominatoribus. Has vero vel à paucis esse vel à multis, id est, à toto populo, cui imponuntur; democratikas liceret appellare. Quæ autem à paucis sunt, vel potentioribus, poteruntque oligarchikæ nominari: vel melioribus et sapientioribus, siue optimatibus, quæ *ἀριστοκρατία*. Et postremo, alias ita vt distinctæ sunt, genere distinctas, alias ex his omnibus mixtas; sic, vt in ijs ferendis et Monarcha, et optimates, et potentiores, et populus aliquid sibi vendicet.

47. *IVXTA* quartum, tot membra habere poterit partitio, quot sunt capita rerum, furti, adulterij, homicidij, sicariatus; quarum aliqua à suis denominari poterunt auctoribus. Vt Aquilia, Cornelia, Iulia, Furia, Veconia, &c.

Vis legis humanæ. Cap. 7.

48. *QUONIAM* autem Lex omnis in vtilitatem Reipub. fertur, fit, vt pluribus et personis, et negocijs, et temporibus debeat esse accommodata; quia nec ad horam durare, nec tantum singulari alicui rei, imo nec rarius euenienti inservire, neque personæ solum priuatæ commodare debet. Bonum enim commune non vna in re consistit, nec ad vnicam personam in se spectatam pertinet; Vt non dicam privilegia esse, non leges, quæ priuatas personas concernunt: et vtilitatem regulæ vllam vix futuram, si tot sint, quot res, ad eam examinandæ.

49. *NAM* ad tempus durabiles esse leges fortè dicere possemus, Si Reipub. commodum momentaneum quoque quaeretur.

50. *HINC* etiam est, quandoquidem facultati eorum, quibus imponitur, et secundum naturam, et secundum consuetudinem patriæ subesse debet, quod non omnia vitia prohibeat (quantumuis ea que permittit, diuina providentia non sinat abire multa) sed grauiora tantum, et potissimum quæ in aliorum iniuriam cedunt; vt sunt veneficia, homicidia, furti et adulteria &c. à quibus plerique omnes cohibere se possunt, à reliquis non item; quia graue est homini virtutibus destituto (cuiusmodi pars populi maxima esse solet) eadem agere, quæ virtute præditus.

51. *QUARE*, si hos fines egrederetur, vehementer emungendo, eliceret sanguinem;

B vinum